

Sygn. akt I Ca 299/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 września 2017 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Barbara Bojakowska

Sędziowie SSO Joanna Składowska

SSO Iwona Podwójniak

Protokolant st. sekr. sąd. Beata Krysiak

po rozpoznaniu w dniu 6 września 2017 roku w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa J. J.

przeciwko A. J.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu

z dnia 11 maja 2017 roku, sygn. akt I C 1326/16

oddala apelację.

Sygn. akt I Ca 299/17

UZASADNIENIE

Powód J. J. – po ostatecznym sprecyzowaniu żądania – domagał się zasądzenia od pozwanego A. J. – komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Sieradzu kwoty 10.361,00 zł, wskazując że na kwotę tę składają się bezprawnie wyegzekwowane w sprawie Kmp 62/04 należności w okresie od 12 lutego 2016 roku do 14 września 2016 roku w łącznej kwocie 9.886,08 zł oraz skapitalizowane odsetki w kwocie 474,46 zł. Powód domagał się także zasądzenia od pozwanego komornika kwoty 931,00 zł, wskazując że na kwotę tę składa się kwota 847,67 zł oraz skapitalizowane odsetki w kwocie 83,82 zł wyegzekwowane w sprawie Kmp 4/04.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 11 maja 2017 roku Sąd Rejonowy w Sieradzu oddalił powództwo.

Rozstrzygnięcie zapadło po następujących ustaleniach i wnioskach.

W dniu 8 stycznia 2004 roku w sprawie Kmp 4/04 D. J. żądała wyegzekwowania od ojca J. J. alimentów zaległych za okres od dnia 1 września 2000 roku do 31 grudnia 2003 roku oraz alimentów bieżących po 200,00 zł miesięcznie. Do

wniosku załączono tytuł wykonawczy – wyrok Sądu Rejonowego w Sieradzu z dnia 30 kwietnia 1999 roku w sprawie III RC 96/99 zaopatrzony w klauzulę wykonalności.

Postępowanie egzekucyjne okazało się bezskuteczne, wobec czego organ egzekucyjny wystąpił o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Ostatecznie takie świadczenia zostały przyznane za okres od lutego 2004 roku do kwietnia 2004 roku.

Postanowieniem z dnia 18 listopada 2004 roku, na podstawie art. 825 pkt 1 k.p.c., komornik umorzył postępowanie oraz ustalił koszty na kwotę 170,17 zł i obciążył nimi dłużnika, a ponadto ustalono zaległość na rzecz funduszu alimentacyjnego na kwotę 630,00 zł.

W piśmie z dnia 24 sierpnia 2015 roku, skierowanym do komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Sieradzu A. J., likwidator funduszu alimentacyjnego wniósł o zajęcie świadczenia emerytalno-rentowego J. J. w celu wyegzekwowania kwoty 630,00 zł stanowiącej wypłacone D. J. świadczenia alimentacyjne wraz z 5 % opłatą na pokrycie kosztów działalności funduszu.

Wskutek zajęcia świadczenia emerytalno-rentowego J. J. wyegzekwowano łączną kwotę 847,67 zł, z czego 630,00 zł wypłacono na rzecz likwidatora funduszu alimentacyjnego, a pozostałą część przeznaczono na pokrycie kosztów postępowania. Postanowieniem z dnia 8 lutego 2016 roku ustalono koszty niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji w sprawie i obciążono nimi dłużnika oraz zakończono postępowanie egzekucyjne w sprawie i pozostawiono tytuł wykonawczy w aktach sprawy.

W dniu 18 maja 2004 roku H. J. działająca jako przedstawiciel ustawowy małoletniego syna G. J. złożyła wniosek egzekucyjny, w którym żądała wyegzekwowania od J. J. alimentów zaległych za okres od 1 lutego 2004 roku do 31 maja 2004 roku oraz alimentów bieżących w kwotach po 160,00 zł – w oparciu o załączony tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu z dnia 30 kwietnia 1999 roku w sprawie III RC 96/99 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności.

Podejmowane w sprawie czynności nie doprowadziły do wyegzekwowania żadnych kwot do 2016 roku.

Pismem z dnia 18 stycznia 2016 roku komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Sieradzu A. J. zajął emeryturę J. J..

Pismem z dnia 18 stycznia 2016 roku komornik zwrócił się do wierzyciela G. J. z pytaniem czy popiera egzekucję alimentów bieżących.

Wierzyciel nie udzielił odpowiedzi na to pismo.

W dniu 16 lutego 2016 roku do akt sprawy zostało przekazane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. Inspektorat w S. pismo J. J. wraz z załącznikami. Jednym z załączników była kserokopia wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Sieradzu z dnia 14 sierpnia 2007 roku w sprawie III RC 144/07 uchylającego z dniem 1 marca 2007 roku obowiązek alimentacyjny J. J. wobec G. J. określony na kwotę 160,00 zł w wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu wydanym w dniu 30 kwietnia 1999 roku w sprawie III RC 96/99.

W dniu 28 czerwca 2016 roku J. J. złożył wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego oraz odpis wyroku jak wyżej.

Postanowieniem z dnia 29 czerwca 2016 roku umorzono postępowanie egzekucyjne w zakresie alimentów bieżących z dniem 1 marca 2007 roku.

Wyrokiem z dnia 4 listopada 2016 roku w sprawie I C 883/16 Sąd Rejonowy w Sieradzu pozbawił wykonalności punkt 2 tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu z dnia 30 kwietnia 1999 roku sygn. akt III RC 96/99, podwyższającego obowiązek alimentacyjny na rzecz G. J. oraz punkt 1 tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu z dnia 25 września 1997 roku sygn. akt III RC 230/97, w części dotyczącej obowiązku

alimentacyjnego ustalonego na rzecz G. J. – co do alimentów za okres po dniu 16 listopada 2006 roku, tj. po dacie, w której wierzyciel stał się pełnoletni.

Wyrok ten J. J. złożył do akt postępowania egzekucyjnego w dniu 1 grudnia 2016 roku, a pismem z dnia 6 grudnia 2016 roku komornik wezwał J. J. do złożenia wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego w zakresie alimentów za okres od 16 listopada 2006 roku do 1 marca 2007 roku.

W dniu 9 grudnia 2016 roku wierzyciel G. J. wskazał numer rachunku w celu przelewu wyegzekwowanych kwot, a pismem z dnia 3 marca 2017 roku ponowił wniosek o egzekucję alimentów w sprawie Kmp 62/04.

Przedmiotem egzekucji w sprawie Kmp 62/04 są należności przypadające wierzycielowi G. J. od dłużnika J. J. za okres od lutego 2004 roku do 1 marca 2007 roku, z uwagi na nie złożenie przez uprawnione podmioty wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego o świadczenia przypadające po dniu 16 listopada 2006 roku.

W toku postępowania egzekucyjnego wyegzekwowano i przekazano na rzecz wierzyciela kwotę 8.819,54 zł, a pozostałą część z wyegzekwowanych sum przeznaczono na pokrycie kosztów postępowania. Do wyegzekwowania na rzecz wierzyciela pozostaje kwota 3.712,35 zł, przy uwzględnieniu treści wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu z dnia 4 listopada 2016 roku sygn. I C 883/16.

Mając powyższe na uwadze, sąd pierwszej instancji wskazał, że powództwo nie jest uzasadnione. Żądanie o zwrot nienależnego świadczenia przysługuje przeciwko podmiotowi, który mimo braku podstawy prawnej stał się wzbogacony z majątku powoda.

Stosownie do treści art. 797 § 1 k.p.c. to wierzyciel jest dysponentem postępowania egzekucyjnego, zaś organ egzekucyjny, związany jest treścią wniosku wierzyciela, zarówno co do egzekwowanego świadczenia, jak i sposobu jego egzekucji. Nie sposób zatem przenosić ciężar odpowiedzialności na komornika sądowego, który działa w ramach porządku prawnego, ale i woli wierzyciela.

Sąd wskazał też, że niezależnie od powyższych uwag, brak było w niniejszej sprawie podstaw do przyjęcia, że podstawę roszczenia powoda stanowi art. 405 k.c., w sytuacji gdy kwestia odpowiedzialności komornika została uregulowana w art. 23 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, który to przepis w stosunku do art. 405 k.c. jest normą o charakterze szczególnym.

Przepis art. 23 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji stanowi, iż komornik jest obowiązany do naprawienia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu czynności. Dla określenia odpowiedzialności odszkodowawczej komornika miarodajne są ogólne przesłanki odpowiedzialności deliktowej przewidziane w art. 415 k.c., a zatem szkoda, zdarzenie ją wyrządzające (stosownie do art. 23 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji jest nim niezgodne z prawem działanie bądź zaniechanie komornika) i związek przyczynowy, natomiast nie wchodzi w grę wina jako zasada tej odpowiedzialności. Należy zatem wykazać powstanie szkody, zaistnienie zdarzenia wyrządzającego szkodę (w tym przypadku bezprawne działanie lub niezgodne z prawem zaniechanie) oraz adekwatny związek przyczynowy pomiędzy szkodą a tym zdarzeniem, które ją wywołało. Obowiązek wykazania, że przesłanki powyższe zaistniały obciąża powoda, podobnie, jak obowiązek udowodnienia wysokości doznanej szkody, a tym samym zasadności wartości zgłoszonego roszczenia (art. 6 k.c.).

W okolicznościach niniejszej sprawy brak było podstaw do uwzględnienia żądania pozwu z uwagi na to, że nie wykazano, aby organ egzekucyjny podejmując czynności egzekucyjne w sprawach Kmp 62/04 oraz Kmp 4/04 działał bezprawnie. Przeciwnie, organ egzekucyjny działał na podstawie złożonych tytułów wykonawczych oraz w oparciu o wnioski wierzycieli.

Wbrew twierdzeniom powoda w sprawie Kmp 4/04 likwidator funduszu alimentacyjnego – Prezes ZUS wniósł o zajęcie emerytury dłużnika celem wyegzekwowania należności z tytułu wypłaconych świadczeń alimentacyjnych na

rzecz D. J.. Świadczenia te zostały wyegzekwowane i przekazane funduszowi, co wynika z akt egzekucyjnych, a także załączonego do niniejszej sprawy dokumentu przelewu.

Jeśli chodzi o sprawę prowadzoną pod sygnaturą Kmp 62/04, to postępowanie egzekucyjne dotyczy należności z tytułu alimentów zaległych za okres od lutego 2004 roku do 28 lutego 2007 roku włącznie. Postępowanie egzekucyjne zostało bowiem umorzone w zakresie alimentów za okres od 1 marca 2007 roku wobec uchylecia obowiązku alimentacyjnego. Ponadto istnieje podstawa do umorzenia postępowania egzekucyjnego w odniesieniu do należności za okres od 17 listopada 2006 roku, o czym dłużnik był informowany, jak również pouczano go o konieczności złożenia wniosku o umorzenie postępowania w tym zakresie, czego dłużnik nie uczynił do daty zamknięcia rozprawy. Wbrew twierdzeniom powoda, G. J. złożył do akt postępowania egzekucyjnego dwukrotnie pisma wyrażające jednoznaczną wolę kontynuowania egzekucji w zakresie alimentów zaległych. Wyegzekwowane kwoty w toku postępowania egzekucyjnego zostały przekazane wierzycielowi, co potwierdzają załączone do sprawy dokumenty przelewu. Z zeznań powoda wynika, że alimenty uiszczał dobrowolnie do stycznia 2004 roku. Postępowanie dowodowe nie wykazało, aby alimenty w jakiegokolwiek części zostały wypłacone na rzecz G. J. przez fundusz alimentacyjny. W wypadku powtórnego pobrania alimentów przez wierzyciela, przeciwko niemu, jako beneficjentowi wyegzekwowanych środków, służy powodowi roszczenie o ich zwrot, o ile taka sytuacja miała miejsce.

Apelację złożył powód. Zarzucił obrazę prawa materialnego, tj. 405 k.c. przez przyjęcie, że pozwany nie uzyskał korzyści majątkowej kosztem innej osoby, gdy stan faktyczny sprawy wskazuje, że korzyść takową uzyskał, chociażby pobierając opłaty za prowadzenie bezprawnej egzekucji oraz obrazę prawa procesowego, a w szczególności art. 797 k.p.c., bowiem po uzyskaniu pełnoletniości przez G. J., komornik winien wystąpić do niego, aby zajął stanowisko w przedmiocie odnoszącym się do podstaw prowadzenia egzekucji.

Ponadto skarżący zarzucił nie przesłuchanie w charakterze świadka G. J. na okoliczności braku jego wniosku co do prowadzenia egzekucji alimentacyjnej, bezprawne postępowanie komornika, który działał nie mając wniosków, ani od córki, ani od syna (córka 36 lat, syn 29 lat). Komornik sam wnioskował, naliczał zaległe i bieżące alimenty jak i odsetki oraz koszty egzekucji.

Wskazując na powyższe podstawy, skarżący powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie na rzecz powoda bezpodstawnie potrąconych mu środków.

W uzasadnieniu powód wskazał, że Sąd Rejonowy błędnie oddalił powództwo. Komornik uzyskał korzyść majątkową jego kosztem, bo za prowadzoną egzekucję pobierał wynagrodzenie. Egzekucja jest bezprawna, co wynika z treści wyroku i odpowiedzi Prezesa Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 26.07.2016 r. sygn. akt Sk. 61/16. Komornik w sposób nieuzasadniony przekazał środki zgromadzone na depozycie sądowym na konto G. J.. Nadto, komornik zaniedbując swoje obowiązki, nie wystąpił do wierzyciela G. J., aby zajął stanowisko co do podstaw prowadzenia egzekucji od uzyskania przez niego pełnoletniości.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja nie jest uzasadniona i jako taka podlega oddaleniu.

Wbrew stanowisku skarżącego powoda, sąd pierwszej instancji prawidłowo rozpoznał i rozstrzygnął sprawę.

Istota zaskarżenia sprowadza się do zarzutu, że komornik zarówno w sprawie Kmp 4/04 jak i w sprawie Kmp 62/04 prowadził bezprawną egzekucję, zatem powinien zwrócić powodowi wyegzekwowane należności. Skarżący w istocie rzeczy wskazuje, że komornik wyegzekwował należności bez wniosku uprawnionych wierzycieli.

Jak wskazano, apelacja nie ma racji prawnych.

Odnośnie sprawy Kmp 4/04, to jak trafnie ustalił to sąd pierwszej instancji, co jednoznacznie wynika z dokumentów zawartych w aktach tej sprawy, wobec braku realizacji przez dłużnika J. J. obowiązku alimentacyjnego na rzecz córki, za okres od lutego do kwietnia 2004 roku uprawniona otrzymała alimenty z funduszu alimentacyjnego. W takiej sytuacji, choć wierzycielka D. J. w dniu 16 listopada 2004 roku złożyła wniosek o umorzenie postępowania i komornik w dniu 18 listopada 2004 roku takie postanowienie wydał, to zgodnie z art. 67 ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych organ egzekucyjny w dalszym ciągu prowadził egzekucję należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu – taką egzekucję prowadzi się aż do zaspokojenia. Na skutek ujawnienia, że dłużnik otrzymuje świadczenie emerytalne, w dniu 11 września 2015 roku komornik dokonał zajęcia wierzytelności z tego tytułu celem zaspokojenia zaległości na rzecz Funduszu Alimentacyjnego w wysokości 630 zł, opłaty egzekucyjnej w wysokości 165,42 zł oraz zwrotu wydatków gotówkowych w postępowaniu egzekucyjnym w wysokości 52,25 zł. W dniu 14 października 2015 roku ZUS dokonał przelewu na konto komornika kwoty 847,67 zł. Jak wynika z karty rozliczeniowej w sprawie Kmp 4/04 komornik przekazał wyegzekwowaną należność likwidatorowi funduszu alimentacyjnego w wysokości 630 zł, a pozostałą część kwoty 847,67 zł rozliczył jako koszty postępowania egzekucyjnego – postanowienie z dnia 8 lutego 2016 roku.

Co się zaś tyczy postępowania egzekucyjnego w sprawie Kmp 62/04, to także, w zakresie dotychczas wyegzekwowanym, do czego skarżący powód ma pretensje, nie ma podstaw prawnych dla oceny, że egzekucja została przeprowadzona bezprawnie. Komornik prowadził egzekucję zgodnie z tytułem wykonawczym i wnioskiem wierzyciela. Nie może podlegać kwestii, że wierzyciel G. J. nie wniósł o umorzenie egzekucji alimentów za okres do 16 listopada 2006 roku (co do alimentów po tej dacie tytuł wykonawczy został pozbawiony wykonalności). Kwota wyegzekwowanych dotychczas alimentów nie obejmuje żadnych należności z tego tytułu za okres po dacie jak wyżej. Wierzyciel G. J. – po uzyskaniu pełnoletniości – podtrzymał pierwotny wniosek egzekucyjny jego przedstawiciela ustawowego o egzekucję alimentów zaległych na jego rzecz „zgodnie z orzeczeniami znajdującymi się w sprawie egzekucyjnej Kmp 62/04”, tj. alimentów za okres do dnia 16 listopada 2006 roku. Wskazuje na to jednoznacznie jego pismo z dnia 3 marca 2017 roku; wcześniej – w piśmie z dnia 9 grudnia 2016 roku – podał numer konta bankowego, na który komornik miał kierować wyegzekwowane środki.

Skoro zatem komornik nie wyegzekwował od dłużnika żadnych należności za okres po dniu 16 listopada 2006 roku, co także jednoznacznie wynika z jego pisma kierowanego do dłużnika z dnia 27 kwietnia 2017 roku, to brak podstaw dla kwalifikacji, że istnieją przesłanki dla orzeczenia „zwrotu” jakichkolwiek należności na rzecz J. J. z uwagi na bezprawność działań egzekucyjnych komornika. Alimenty za okres, co do którego tytuł wykonawczy został pozbawiony wykonalności wyrokiem w sprawie I C 883/16, tj. należne po dniu 16 listopada 2006 roku nie zostały w ogóle, w żadnej części, wyegzekwowane, a co do alimentów zaległych należnych do dnia 16 listopada 2006 roku, to wierzyciel G. J. z nich nie zrezygnował, przeciwnie – jak wskazano powyżej – podtrzymał ich egzekucję.

Wbrew stanowisku apelacji, komornik nie prowadził „bezprawnej egzekucji”, a opłaty egzekucyjne jako należne na podstawie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, nie stanowią, jak twierdzi skarżący, „korzyści majątkowej kosztem innej osoby”.

Co się tyczy argumentu skarżącego, że komornik nie wystąpił do wierzyciela po uzyskaniu przez niego pełnoletniości co do podstaw prowadzenia egzekucji oraz co do powoływania się przez apelującego na odpowiedź Prezesa Sądu Okręgowego z dnia 26 lipca 2016 roku, to wskazać należy, że z chwilą uzyskania przez wierzyciela pełnoletniości, z mocy prawa ustało prawo ustawowej jego reprezentacji przez przedstawiciela ustawowego, natomiast uzyskanie pełnoletniości nie niweczy wcześniejszych podstaw egzekucji zainicjowanej przez przedstawiciela ustawowego w takim znaczeniu, że egzekucja umarza się i że postępowanie nie jest w ogóle kontynuowane i że nie ma wniosku od tej daty do prowadzenia egzekucji. Jak wskazano, skutek uzyskania pełnoletniości dotyczy sfery procesowej, uzyskania samodzielności procesowej przez taką osobę, natomiast nie odnosi się do strony materialnoprawnej utraty mocy tytułu wykonawczego i nie ustają skutki wcześniejszego postępowania egzekucyjnego i skutki dotychczasowych czynności przedstawiciela ustawowego. Po uzyskaniu pełnoletniości przez dotychczasowego małoletniego wierzyciela egzekucja i postępowanie toczą się dalej, z tym że już z w pełni samodzielnym pod względem zdolności do czynności procesowych

uprawnionym z tytułu alimentów. Odnośnie pisma Prezesa Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 26 lipca 2016 roku to stwierdza ono jedynie fakt, że według ówczesnego stanu akt sprawy Kmp 62/04 brak było stanowiska wierzyciela „po uzyskaniu przez niego pełnoletniości co do dalszej egzekucji alimentów na jego rzecz za okres od daty jego upelnolenienia”. Natomiast w żadnym razie taka treść nie przesądza, nie wskazuje – jak chce tego powód – na „bezpprawność egzekucji”. W późniejszej korespondencji (pismo z dnia 3 marca 2017 roku) wierzyciel G. J. podtrzymał wniosek egzekucyjny, wnosząc o egzekucję alimentów zaległych „zgodnie z orzeczeniami znajdującymi się w sprawie egzekucyjnej Kmp 62/04”.

Powyższe wywody jednoznacznie wskazują, że powództwo o zasądzenie od komornika dochodzonych kwot nie ma podstaw prawnych, ani w kontekście twierdzeń skarżącego o uzyskaniu przez pozwanego komornika korzyści majątkowych, ani w kontekście odpowiedzialności odszkodowawczej komornika. Nie zostały wykazane przesłanki takiej odpowiedzialności, ani w zakresie szkody, ani bezpprawności działań komornika. Wyegzekwowane kwoty miały podstawę w tytule wykonawczym – co do egzekucji na rzecz G. J. są konsekwencją braku realizacji przez powoda obowiązku alimentacyjnego za okres od lutego 2004 roku do 16 listopada 2006 roku – powód sam na rozprawie apelacyjnej wskazał, że płacił alimenty na syna do 2004 roku. Natomiast co się tyczy egzekucji w sprawie Kmp 4/04, to komornik prowadził egzekucję należności z tytułu wypłaconych uprawnionej wierzycielce D. J. świadczeń z funduszu – taką egzekucję prowadzi się aż do zaspokojenia.

W konsekwencji, nieuzasadnioną apelację powoda należało oddalić, o czym orzeczono na podstawie art. 385 k.p.c.